

лей «когнітивних» на цілі «афективні» [4]. Саме когнітивна діяльність організується викладачем переважно в процесі виконання завдань для самостійної роботи, а під час аудиторних занять, як правило, реалізуються афективні цілі навчання, формується ставлення до навчального предмету, ціннісні орієнтації та активність їх прояву.

Отже, активне соціальне навчання, що базується на принципах співробітництва та реалізує перш за все афективні цілі сприяє виникненню у особистості додаткових, соціально-психологічних стимулів до навчання, справляє своєрідний психотерапевтичний ефект, активізує резервні психо-соціальні можливості людини.

Література

1. *Вергасов В.М.* Активизация мыслительной деятельности студента в высшей школе. — К.: Вища школа, 1979. — 215 с.
2. *Грановская Р.М.* Элементы практической психологии. — Л.: Изд-во Ленинградского университета, 1984. — 392 с.
3. *Китайгородская Г.А.* Методические основы интенсивного обучения иностранным языкам. — М.: Изд-во Моск. университета, 1986. — 176 с.
4. *Кларин М.В.* Инновации в обучении: метафоры и модели. Анализ зарубежного опыта. — М.: Наука, 1997. — 223 с.
5. *Лозниця В.С.* Психология менеджменту: Навч. посібник. — К.: ТОВ «УВПК «ЕксОБ», 2000. — 512 с.
6. Університетська педагогічна освіта як шлях гуманізації суспільства: Матеріали доповідей міжнародної науково-практичної конференції. 21 — 23 квітня 1999 р. Ч. 1. — К.: КНЕУ, 1999. — 136 с.
7. *Якунин В.А.* Педагогическая психология :Учеб. пособие / Европ. ин-т экспертов. — СПб.: Изд-во «Полиус», 1998. — 639 с.

Ратушний С. М., доц., завідувач кафедри міжнародного та європейського права

ОПТИМИЗАЦІЯ СТРУКТУРИ АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ У СИСТЕМІ ПОВБУДОВИ СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ ВЗАЄМОВІДНОСИН ОСНОВНИХ СУБ'ЄКТІВ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Організація навчального процесу у вищій школі не може бути ефективною без оптимального поєднання аудиторної роботи, що проходить під керівництвом викладача, та самостій-

ної поза аудиторної роботи студентів. При цьому основним елементом завжди вважалась і залишається такою аудиторна робота, що знаходить своє формальне відображення як через визначення обсягів роботи студентів, так і навчального навантаження викладача.

На фоні проголошеної мети і цілей Болонського процесу відбуваються об'єктивні зміни у традиційному розподілі аудиторної та самостійної поза аудиторної роботи, що супроводжується збільшенням частки останньої. Сучасні освітні стандарти передбачають, що навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу, відведеного для вивчення конкретної навчальної дисципліни, а фактично на це приходиться більше половини часу навчальної роботи студента.

За таких умов зростають вимоги щодо організації аудиторної роботи, яка, включаючи її традиційні види (лекції, семінарські та практичні заняття, колоквіуми, практикуми (лабораторні роботи), очні консультації), не тільки залишає за собою роль скороченого в часі, але базового самостійного елементу навчального процесу, але й перетворюється в методологічну основу для організації та здійснення студентами поза аудиторної самостійної роботи. Особливо важливим це є для підготовки юристів.

Аудиторна робота не буде ефективним засобом набуття знань, якщо забувати або свідомо ігнорувати традиційне уявлення про зміст і функціональне призначення її основних видів. Лекції — це основна традиційна форма проведення навчальних занять у вищих навчальних закладах, призначена для засвоєння теоретичного матеріалу. Семінарські та практичні заняття необхідні для того, щоб студенти під керівництвом викладача проводили відпрацювання практичних навичок у конкретній предметній галузі. Відповідно, юрист повинен володіти основними положеннями теорії держави та права, знати чинне законодавство та вміти тлумачити їх щодо практики правозастосування. Як це робити, має продемонструвати і навчити лектор. Знаходити аргументи, переконувати опонента при розгляді юридичних спорів студент може навчитися на практичних і семінарських аудиторних заняттях під керівництвом відповідного викладача. Розуміючи роль і значення контролю знань у навчальному процесі, однак не можна погоджуватися з негативною практикою, коли семінари, і навіть лекції, замість засобів набуття компетенцій, форми отримання знань і вмій, перетворюються в суцільну форму контролю та отримання студентами балів.

В організації ефективної аудиторної роботи виникає ряд об'єктивних проблем, серед яких наявність і якість методичних матеріалів; введення і застосування системи залікових одиниць для оцінки трудовитрат студентів і викладачів по кожній дисципліні; визначення змісту та структури аудиторних занять.

Сьогодні, при плануванні навчального процесу, передбачається застосування лекцій і семінарів, як правило, у співвідношенні один до одного для більшості навчальних дисциплін. Але, як свідчить практика викладання, таке співвідношення не має належного наукового обґрунтування, обрано за якимось стандартним трафаретом. Можливості кафедри впливати на ці процеси залишаються мінімальними.

Проте для більшості дисциплін, які викладаються на кафедрі, в світлі сучасних вимог і враховуючи те, що в інформаційному суспільстві роль лекції як джерела інформації скорочується, оптимальним співвідношенням лекційних і семінарських (практичних) занять має бути два до трьох, при зменшенні кількості студентів, з якими одночасно працює викладач. Це зробить можливим орієнтацію на активні методи оволодіння знаннями, розвиток творчих здібностей студентів, перехід від потокового до навчання, що індивідуалізується, з урахуванням потреб і можливостей особи. Таким чином оптимізація структури аудиторних занять стане не тільки важливим резервом підвищення ефективності аудиторної роботи, але й інструментом побудови сучасної парадигми взаємовідносин основних суб'єктів навчального процесу.

*Романова Г. М., канд. пед. наук, доц.,
кафедра педагогіки та психології*

СУТНІСТЬ СУБ'ЄКТНО-ПРОДУКТИВНОГО ПІДХОДУ У ПІДГОТОВЦІ ВИКЛАДАЧІВ ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ДО ПРОЕКТУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Авторський підхід є актуальним питанням професійної самореалізації викладача економічного університету. Авторство розуміється у двох значеннях: як створення принципово нового у педагогіці, так і створення власної системи викладання, котра використовує відомі підходи, але є авторською в плані професійного розвитку. Саме у другому значенні кожен викладач може бути новатором і вибудовувати власну технологію навчання.

Під **навчальною технологією** ми розуміємо послідовність дій викладача і студентів для досягнення навчальних цілей при вивчен-